

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІДЕЇ УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ: ФІЛОСОФСЬКИЙ ТА СОЦІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ

А.А.Мельниченко

*кандидат філософських наук,
доцент факультету соціології і права,*

О.А.Касаткіна

*Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут»*

Стаття присвячена дослідженню особливостей формування всебічно розвиненої особистості, зокрема, ролі університетської освіти у цьому процесі. У статті розглядається феномен ідеї університету як втілення універсалізму освіти, основи інноваційного розвитку суспільства, обґрунтовується взаємозв'язок між якістю освіти та творчою особистістю. Використовується поняття дослідницького університету - сучасної форми інтеграції освіти та науки.

Ключові слова: ідея університету, інноваційний розвиток, універсальність, становлення особистості, дослідницький університет, творча особистість.

Сьогодні, безсумнівно, найважливіша роль у процесі формування світогляду людини належить університетам, створення яких ще в часи середньовіччя було пов'язано із прагненням людей до високого (елітарного) знання, коли міркування прагматизму виконували другорядну роль. Варто зауважити, що університет як носій фундаментального знання додає спрямованості процесу розвитку культури. Університети останніх десятиліть минулого століття – складний елемент не тільки системи освіти, але і всього суспільства в цілому. Визначаючи сутність університетів, великий філософ та педагог І.Кант у «Суперечці факультетів» казав, що університет повинен будуватися на «ідеї розуму», тобто на ідеї «всього існуючого в справжньому полі вченості» [7]. При цьому, до слова, Кант припускає застосування в університеті, принципу розподілу праці – він ставить філософський факультет на вищій щабель серед інших і поза рамок будь-якої професійної підготовки. Така позиція І.Канта була далекоглядною, адже філософія справді відіграє роль загальної методології для всіх інших наук та наукових дисциплін.

Звичайно, з часів Канта і впродовж історичного розвитку ідея університету як унікальної організації за формою і змістом діяльності піддалася суттєвим трансформаціям, і останнім часом – найсуттєвішим. Реагуючи на економічні і політичні запити суспільного життя, університет як передовий форпост освіти сприяв розвитку цивілізації відтворюванням культури, приростом знань і підготовкою професійної та інтелектуальної еліти. Разом із тим, сьогодні успішність розвитку суспільства може забезпечити саме інноваційна складова,

яку спроможні забезпечити, в першу чергу, тільки потужні університети, причому сама ідея їхнього функціонування трансформується шляхом «зняття» (одночасного заперечення зі збереженням найбільш прогресивних моментів) колишніх принципів та засвоєння нових.

Як відомо, у 1949 р. К.Ясперс опублікував роботу «Ідея університету», в якій він дотримується німецької традиції університетської освіти в тому вигляді, як її визначив ще В.Гумбольдт. «Університет, – писав К.Ясперс, – це співтовариство учених і студентів, зайнятих спільним пошуком істини».

Ідеї дослідницького університету В.Гумбольдта і інтелектуального університету Дж.Ньюмена стали першими спробами осмислення університету, визначення його місії в сучасному світі. Значний внесок у розвиток ідеї університету в різні часи також зробили Б.Спіноза, Х.Ортега-і-Гассет, К.Ясперс. Саме «класична ідея університету» В. Гумбольдта, а саме: синтез дослідження, навчання і виховання – виступила критерієм, за яким розглядалася вся подальша еволюція європейських і американських університетів.

Проте філософські засади розуміння універсалізму в освіті варто шукати саме в мислительних практиках епохи Просвітництва. Тут універсальність виступає як синонім енциклопедичності: сам термін "енциклопедія" (грец. *enkuklios paideia*), і означає буквально "універсальна освіта". У світоглядному плані за подібними установками стоїть тип особистості, що сформувався в епоху Ренесансу. Важлива риса цієї особистості – прагнення наблизитися до Бога – великого механіка та художника, – який створив неповторний за своєю складніс-

тю та унікальністю світ. Єдиний спосіб наблизитися до Бога – вдатися до творчості, виступити самому в ролі творця (інноватора), чий доробок наближався б за своєю унікальністю до господніх творінь. "Будь здоровий і пам'ятай, що природа надала тобі все, щоб ти був людиною; гуманітарні науки – все, щоб ти був красномовним; філософія ж, якщо ти будеш продовжувати із захопленням віддаватися її вивченню, – все, щоб ти зробився Богом" – писав Марсіліо Фічіно, голова платонівської Академії у Флоренції [11].

Сьогодні ж університет безперечно є найпоширенішою формою вищої освіти. Але освітою, у вузькому, буденному розумінні цього слова, функції університету не вичерпуються.. Крім того, що університет готує фахівців різних галузей народного господарства, він покликаний формувати людину. При цьому, обов'язковою умовою є всебічність освіти, яка завжди дасть людині можливість бути творцем і громадянином. Насправді перед університетом стоять найважливіші суспільні задачі. Він – школа вільного громадянина демократичного суспільства, якщо говорити про такий концепт як громадянське суспільство. Можна сказати, що стан суспільства залежить від стану університетів. Таким чином, універсальною освітою можна вважати таку, котра дає людині можливість відчувати себе сполучною ланкою, центром, що поєднує фізичне, біологічне, соціальне та культурне. Таку освіту можна назвати антропоцентричною. „Дійсно, у центрі неї стоїть людина, але не тому, що людина об'єктивно – вінець творіння, а просто тому, що ми не можемо перетворитися на камінь і дивитися на світ очима каменя, ми приречені залишатися самими собою” [2].

Сьогодні особливості розвитку суспільства диктують нові умови "виживання" університету як такого. Найчастіше, університети, намагаючись встигати за новітніми викликами, змушені йти "шляхом найменшого опору", адаптуючись під вимоги зовнішнього середовища. При цьому, через комерційні та інші причини, університети часто нехтують саме дослідницькою та інноваційною складовими. В умовах суспільства споживацтва освіта стає заручником ринкових відносин, перетворюючи знання в послугу. Виключно прагматичне, цинічне ставлення до університетської освіти в таких умовах зводить сам процес розвитку особистості в стінах навчальних закладів до одержання документальних свідоцтв і, по суті, до деконструкції особистісних начал людини. У дійсності, ринок праці перенасичений не фахівцями за покликання, а власниками дипломів, які і є основним конкурентним чинником. В умовах такої тенденції, в остаточному підсумку, страждає сама економіка країни, піддаючи

ризиком й інші сфери життєдіяльності суспільства. В умовах нинішньої кризи особливо яскраво виявляється нестача дійсно освічених фахівців, у той же час економіка деяким чином "очищається від лушпиння - "псевдоспеціалістів", що загальмовують її інноваційний розвиток.

Відомо, що функція справжнього університету не вичерпується освітою у вузькому, повсякденному її розумінні. Крім спеціалізації, що прокладає випускникові вузький шлях у професійному розвитку, університет покликаний сформувати та зростити особистість, а саме тому найважливішими рисами університетської освіти є універсальність та широта програмного матеріалу, що пропонується під час навчання. Відтак, варто погодитися з думкою українських дослідників В.Мироненка та І.Саєвича, що «завданням освіти є не лише підготовка людини до того чи іншого інтелектуального ремесла, але й сприяння формуванню у студента цілісної системи знань, що охоплює найрізноманітніші сфери життя, бази, ґрунтуючись на якій, він зможе і надалі вдосконалювати свій професіоналізм» [9, 67]. Саме тому перед університетом стоять широкі суспільні завдання. А сьогодні – в умовах розвитку суспільства, заснованого на знаннях, – істотна роль належить класичним університетам, які готують фахівців на основі інтеграції наукових досліджень, інновацій і навчання та здійснюють міждисциплінарні дослідження.

Безумовно, є низка чинників, які суттєво перешкоджають збереженню класичних позицій університету – вмістилища фундаментальних знань. Серед них – стрімке зростання кількості знань практично у всіх галузях науки, яке спостерігається з часів XIX століття і тенденції якого проявляються сьогодні ще наочніше. Очевидно, що це явище для освіти і науки загалом було позитивним. Разом із тим воно передбачає, що для збереження на певному рівні цілісності та універсальності освіти вчепити необхідно докладати значних зусиль. Таку тенденцію влучно підмітив В.Вернадський: «зростання наукового знання у XX ст. швидко стирає межі між різними науками. Ми усе більше спеціалізуємось не з наук, а з проблем. Це дозволяє, з одного боку, значно заглибитися у досліджуване явище, а з іншого – розширити його огляд з усіх точок зору» [1, 67]. Тож, прискорення накопичення наукових фактів примушує науковців займатися цілком спеціальною галуззю, та, внаслідок цього, залишати неторканими всі інші.

Інша потужна сила, що «ставить під удар» всеосяжність університетської освіти – переорієнтація навчальних закладів на ринкові відносини. Сьогодні можна спостерігати цілий ряд свідоцтв перетворення освіти у товар, а

університетів – у конкурентів. Серед них: зростання приватного фінансування освіти, зниження частки коштів, які виділяються державою в бюджет на підтримку та розвиток освіти, звернення уваги ВНЗ на свої рейтинги та їхнє підвищення, стрімке зростання кількості приватних навчальних закладів та ін.. „Тобто сьогодні спостерігається втрата самоочевидної цінності вищої освіти, на протигагу якій з'являється необхідність «продати» та «задовольнити покупця»” [3, 5].

Відомо, що на сьогодні сформувалися дві основні тенденції трактування призначення університетської освіти: утилітарна та ліберальна. Утилітарна тенденція – це прагнення до професійної освіти, оскільки виробництво завжди має потребу в добре підготовлених фахівцях, у той час як ліберальна освіта наполягає на прийнятті цінності знання безвідносно його практичної користі.

Утилітарний або ринковий підхід до вищої освіти означає, що ВНЗ „виробляють” лише той продукт, який буде користуватися попитом на ринку. А отже, такий підхід зорієнтований суто на отримання прибутку. Якщо покупець висуває вимоги щодо спеціалістів у вузькій сфері, система продукуватиме саме таких фахівців. Інша крайність такої системи, яка становить глобальну загрозу успішності розвитку суспільства – це посилення конкуренції дипломів на ринку праці безвідносно до якості освіти, яку вони покликані гарантувати. У першому випадку суспільство ризикує отримати „армію” першокласних фахівців, здатних працювати лише на власній ділянці роботи – так званих „гвинтиків” у глобальній системі виробництва, фахівців, „подібних до флюсу, повнота яких однобічна”, як охарактеризував би їх К.Прутков.

У другому випадку ВНЗ готові боротися з конкурентами за клієнтів, одночасно прагнучи звести витрати до мінімуму. За таких обставин мета кожного окремого навчального закладу також зводиться до отримання максимального прибутку, проте цього разу ВНЗ не відповідають перед роботодавцями за якість підготовки випускників, адже сам бізнес не висуває таких вимог до освіти. В такому разі навчальні заклади „продають” освіту будь-кому, хто здатен заплатити запропоновану ціну. Поміж тим, ми можемо спостерігати абсурдні перегони навчальних інституцій країни за можливість називатися „університетом”, що свідчить про утилітарне, корисливе ставлення до ідеї універсальності освіти. Цілий ряд колишніх інститутів сьогодні пишуться назвою „університет”, що майоріє понад ними, тим самим начебто підвищуючи цінність дипломів, які вони пропонують абітурієнтам. За таких умов не повинно викликати здивування, що студенти

заповнюють лави ВНЗ, які пропонують популярні спеціальності, але не гарантують якості освіти. Більше того, в такому випадку, відбувається зсув у системі оцінювання успішності студентів. „Оцінки „нижче відмінних” принижують статус „кращої” освіти, яка доступна на ринку, викликаючи у студента-клієнта небажане та неочікуване відчуття розчарування, почуття дискомфорту та незадоволеності – подібні результати не повинні асоціюватися з будь-яким освітнім брендом” [3, 9]. По суті, такий підхід, зазвичай, ігнорує наукову та інноваційну складову трикутника знань, що підриває фундаментальну складову освіти.

Інший підхід – ліберальний або традиційний – передбачає фінансування освіти державою. Він забезпечує виробництво освітою, що вигідна, в першу чергу, суспільству, і лише потім – такою, що відповідає особистим інтересам студента. За даних умов система освіти пропонує суспільству, виходячи з його запитів, необхідних фахівців. Тепер, зустрічаючись з фінансовими обмеженнями, які висуває держава, ВНЗ приймають до своїх лав лише обраних, які потенційно стануть найбільш успішними у навчанні, а далі – у кар'єрі.

Обидві ці тенденції знаходяться на крайніх позиціях, у дійсності ж реальний освітній процес завжди розвивався між цими сторонами на основі їхніх взаємодій і протистояння. Жодна з цих крайностей не описує повною мірою дійсну картину системи освіти як вітчизняної, так і тієї, що сформувалася історично в країнах Європи. Перед сучасними ВНЗ постає питання вибору між стратегіями традиційної та ринкової систем освіти. Вітчизняні виші сьогодні, по суті, опинилися між двох вогнів: державою, яка регулює замовлення фахівців, необхідних економіці країни, та приватним сектором, який має власний інтерес до підготовки фахівців.

Сполучення відзначених тенденцій найбільш повно оформилося в практиці багатofункціонального університету, що сьогодні виконує такі функції, як навчання, дослідження, професійна підготовка, надання сервісних послуг, розвиток культури й гуманізму. Університет саме в такому розумінні являє собою ті щаблі, долаючи які, людина все більше й більше наближається до того, щоб бути вільною. Згідно з тлумаченнями К.Ясперса, „для деяких професій найкраща освіта – це не одержання певних специфічних знань, а вишкіл і розвиток органів наукового мислення... У кожному разі Університет може дати лише підґрунтя для професійної освіти, а освіта здобувається у процесі практики [6, 119]”. Тобто університет відкриває в людині щось більш запотребоване, ніж набір навичок та професійна компетентність, він випускає в життя особис-

тість, готову активно перетворювати об'єктивну реальність у своє благо й у благо навколишніх – це істинна цінність всебічної університетської освіти.

Отже, університет як дітище європейського середньовіччя з його монастирями та монастирськими школами успадкував їхні джерела та принципи, серед яких чільне місце займає принцип універсалізму. На початку XXI ст. відбувається посилення ролі університетів як значущих суб'єктів розвитку у формуванні гуманітарного потенціалу держави, складається система інтегруючих функцій університету в цілісній національній освітній системі, що відображено в таких документах Болонського процесу, як Сорбонська (1998) і Болонська (1999) декларації, Комюніке зустрічей європейських міністрів, що відповідають за освіту (Прага, 2001; Берлін, 2003; Берген, 2005) та ін. Сучасний університет початку XXI ст. у документах Болонського і Брюгге-Копенгагенського процесів сполучає фундаментальність освіти з орієнтацією на реалії і перспективи майбутньої професійної діяльності в інформаційному транскультурному суспільстві.

Звичайно, перед університетом за його суттю стоять не тільки освітні і суспільні задачі. Як колиска універсального пошуку істини, він націлений на пізнання, що не знає меж.

У основі ідеї університету домінують три принципи: свобода, універсальність і моральність. Ці принципи діалектично взаємопов'язані, їхнє практичне здійснення неможливе у відриві одне від одного. Так, принцип свободи в університетському управлінні знаходить своє виявлення в його автономності і самоврядуванні. Університет за своєю природою демократичний: він повинен управлятися зсередини і знизу. Хоча, на думку Ж.Дерріди, в університетів ніколи не було абсолютної автономії – ані в епоху Середньовіччя, ані в Новому часі. Одна з основних форм реалізації свободи в університеті – свобода творчості – припускає значну кількість практичних заходів, що наповнюють її реальним змістом. Така свобода номінально гарантована. На рівні університету вона передбачає створення умов для вільної творчості. Чи забезпечує сьогодні сучасний університет такий принцип свободи творчості? Чи дозволяє сьогодні він формувати творчі особистості? На ці запитання можна дати відповідь на основі результатів емпіричних соціологічних досліджень. Отже, аналізуючи результати опитування студентів всіх факультетів одного із провідних ВНЗ України – НТУУ «КПІ», що проводилося в березні 2008 року можна відзначити, що переважна більшість студентів вважає себе творчою особистістю.

Разом із тим, студенти НТУУ «КПІ», які брали участь у опитуванні, вважають творчими особистостями людей, яким притаманні такі риси, як нестандартний підхід/бачення, ініціативність, активна життєва позиція, комунікабельність, емоційність, працьовитість та допитливість (див. рис. 2).

Звичайно, більшість вказаних «ознак» може бути сформована як в університеті, так і поза його стінами (в сім'ї, в школі та інших соціальних інститутах). При цьому, виховання нестандартного підходу може бути забезпечене засобами інноваційної педагогіки, яка отримує поширення в сучасних університетах.

Студентство здебільшого переконане, що творчою особистістю не стають, а народжуються (майже 50 % респондентів вказали, що обов'язковою умовою формування творчої особистості є вроджені здібності) (див. рис. 3).

Разом із тим, спираючись на думку опитаних студентів НТУУ «КПІ», однією з обов'язкових умов формування творчої особистості є отримання вищої освіти (32,5 %), що свідчить про усвідомлення респондентами цієї важливої складової, що забезпечує саме університет.

На думку багатьох дослідників, однією з умов формування творчої та усебічно розвинутої особистості в рамках університету є збільшення у підготовці фахівців складової індивідуальної творчої роботи. Результати опитування, яке було проведене серед старшокурсників НТУУ «КПІ» засвідчили, що студенти більшою мірою не схильні до самостійної творчої роботи (див. рис. 4).

Наступний принцип, закладений в основу ідеї університету – принцип універсальності передбачає надання кожному, хто опановує науку в університеті стати інтелігентною людиною з широким світоглядом і гуманістичною освітою. Універсальність припускає відкритість до суспільства і широкого світу. Університет може і повинен стати рідною оселею міждисциплінарних досліджень. За своєю ідеєю університет – природне місце для здійснення міждисциплінарного, всеосяжного пошуку.

З поняттям універсальності університетської освіти тісно переплетено як на теоретичному, так і на практичному рівні, поняття компетентності фахівця, на якому останнім часом зосереджена увага багатьох дослідників у сфері освіти. Теоретичне осмислення змісту поняття „компетентність” дає змогу говорити про такі його особливості: динамічність, поновлюваність знань фахівця, вміння застосовувати знання на практиці, тобто вирішувати задачі різних рівнів складності з використанням набутого багажу знань, а також вміння обирати найбільш оптимальний шлях вирішення проблеми з усіх доступних. Тож, компетентний

спеціаліст після закінчення навчання володіє спектром знань та навичок, спроможний розробляти різні шляхи для вирішення проблем, що постають перед ним, а також володіє критичним мисленням, яке дозволяє йому обрати найбільш оптимальний з усіх запропонованих шляхів. Широкого розповсюдження в наукових колах сьогодні набуває розуміння компетенції фахівця, широко вживане в європейській освітній системі. Компетентнісна модель Європейського союзу складається з двох елементів: універсальних компетенцій, які мають виховний характер, та learning outcomes – результатів виховної діяльності. Випускник університету, згідно з таким підходом, повинен володіти такими компетенціями: 1) універсальними: загальнонауковими, інструментальними компетенціями, соціально-особистісними та загальнокультурними компетенціями; 2) професійними компетенціями [5, 29]. Варто зауважити, що все частіше експерти наголошують на необхідності формування у студентів ВНЗ не лише професійних, а й соціальних компетенцій (soft skills) – тобто на необхідності формування всебічно розвиненої особистості в стінах вишів. Формування таких компетенцій у випускників в процесі навчання з однієї сторони тісно співвідноситься з домінуючою ціллю системи освіти – розвитком особистості.

Безумовно, ідея університету немислима без моральності. Адже університету належить провідна роль у суспільстві. Він як лабораторія суспільних процесів, схожий на лакмусовий папірець стану суспільства (варто лише згадати роль університетів у так званій Помаранчевій революції). У цілому ж і негативні аспекти суспільного розвитку неминуче виявляються в стінах університету.

Саме в межах Університету створюється особлива атмосфера, яка сприяє «трансляції» загальнолюдських цінностей, прищеплює розуміння їхньої самоочевидності усім, хто тією чи іншою мірою ідентифікує себе з самим Університетом. Генрі Ньюмен – автор «Ідеї Університету» вдається до порівняння університетської освіти з процесом шляхетного виховання та засвоєння добрих манер. «Вам ніколи не позбутися природної незграбності, сором'язливості, скутості чи інших осоружних вад, поки не відбудете свого у школі добрих манер» [6, 40]. Аналогічну функцію виконує університетська освіта, «атмосфера інтелекту». Університет – місце, до розвитку якого долучилося чимало наукових шкіл, а «велич і цілісність» об'єднані у єдиному центрі, – виконує потужну соціалізаторську функцію.

Проте, сьогодні традиційне розуміння освіти як навчально-виховного процесу, ядро якого складає тяжка праця пізнання, все більше заміщується процедурами трансляції ін-

формації, ефективність яких полягає у швидкості та оперативності передавання необхідних знань студенту. Між тим, сам процес навчання втрачає найважливіше – спосіб його організації дедалі менше змушує студентів звертатися до своїх умінь самоорганізації. Дедалі менше вища освіта навчає самому навчання, віддаляється від традиційного розуміння університетської освіти, яке влучно змалював М.Булгаков: «Я думаю, що ... у всякому добре поставленому навчальному закладі можна стати дисциплінованою людиною й придбати навичку, що знадобиться в майбутньому, коли людина поза стінами навчального закладу стане займатися самоосвітою».

Між тим, експерти відзначають, наявність „вакууму, що виявився через зниження ролі виховних заходів”. Він заповнюється такими формами дозвілля молоді, які негативно впливають на розвиток особистісних та ділових якостей майбутніх спеціалістів. Причина цьому – витіснення виховної роботи за периметр основної діяльності сучасних навчальних закладів. Виховна компонента діяльності навіть самих солідних державних ВНЗ через відомі обставини суспільного життя за останні два десятиліття суттєво скоротилася та видозмінилася [4, 6]. Університет, видаючи диплом своєму випускникові, гарантує не лише самому молодому фахівцю, але й суспільству в цілому якість підготовки своїх студентів. Це свідоцтво за своєю суттю є не лише документальним підтвердженням кількості прослуханих лекцій та складених іспитів, воно засвідчує значно більше. Безумовно, дипломованому спеціалісту, який щойно залишив лави університету, притаманні недоліки в професійних навичках, які за будь-яких умов, проявляються під час роботи. Проте більшість цих недоліків з легкістю залишаються у минулому, дедалі більше молодий спеціаліст накопичуватиме свій практичний досвід. Але якщо фахівцю-випускнику ВНЗ бракує „духовно-наукового становлення” (К.Ясперс), то годі покладати надії на майбутнє [6, 120].

Як не дивно, але саме американські експерти в галузі освіти давно вже обґрунтували висновки про те, що інженерна освіта має забезпечувати широку, а не вузькоспеціалізовану підготовку і бути проблемною, а не дисциплінарно орієнтованою. Тобто йдеться про підготовку всебічно розвинених фахівців, які вміють стверджуватись і розкриватись, приймати рішення у складних умовах, таких фахівців, які прагнуть вивчати питання управління, підготовлених до неперервного підвищення своєї кваліфікації, а також до поєднання особистих інтересів із суспільними. Ось чому відбір змісту навчального матеріалу в університетах США, зокрема технічного профілю, відбува-

ється на основі принципів фундаменталізації, полікультурності, прогностичності.

Університетська освіта повинна надавати випускнику, перш за все, метод наукового пізнання, підготувати фахівця, здатного швидко адаптуватися чи перекваліфікуватись, використовуючи всі набуті знання. На противагу, зосередження на вузькоспеціалізованій освіті є свідченням звернення системи освіти до приватних інтересів, окремої особистості та конкуренції – суто утилітарного розуміння цінності освіти. За таких умов вища освіта як товар становить суттєву загрозу для успішного розвитку суспільства. Все далі вища освіта студентами починає розумітися у вузькому сенсі – як професійне навчання. Причин такого зсуву у розумінні цінності освіти, певно, існує безліч. Проте, найбільш вірогідно, варто звернути увагу на мотиви, які побуджують сучасних абітурієнтів обирати ту або іншу спеціальність, або, взагалі, вступати до ВНЗ. Певно, усвідомлення очевидної тенденції, що випускники університетів отримують великі заробітні плати, призводить до того, що „маргінальні групи абітурієнтів більшою мірою схильні сприймати навчання в університеті як професійне” [3, 7]. Натомість цінність досвіду навчання в університеті полягає, передусім, у пізнанні сильних та слабких сторін власної особистості студента – самопізнанні. Університетська освіта традиційно готувала до кар’єри саме у такому сенсі, а не з погляду передачі професійних навичок.

В процесі опитування майже 40 % опитаних у 2006 р. старшокурсників зазначили, що їм тою чи іншою мірою не вистачає знань, які вони отримують в НТУУ „КПІ” для майбутньої професійної діяльності. Слід зважити на те, що ВНЗ, на відміну від професійно-технічних закладів, спрямований на високу теоретичну підготовку майбутніх фахівців. Тому не дивно, як показав аналіз відкритих запитань, що студентам, щоб бути кваліфікованими і конкурентоспроможними на ринку праці фахівцями, не вистачає практичних навичок, знань з комп’ютерних наук та іноземної мови.

Таким чином, неадекватність класичної, традиційної моделі організації і функціонування університету реаліям економіки знань викликала необхідність реформувати університети, шукати шляхи трансформації університетів в інноваційні освітні організації нового типу, орієнтовані на трансглобальний ринок освіти і технологічних інновацій, будуючи освітній процес на основі синергії, інтеграції науково-дослідної, інноваційної і навчальної діяльності як викладача-дослідника, так і студента.

Як уже згадувалося, основні функції університету як матеріального втілення ідеї ви-

робництва і передавання наукового знання були сформульовані В.Гумбольдтом, а далі вони були конкретизовані у працях провідних представників соціології освіти Т.Парсонса і К.Керра, які виокремили такі позиції: 1) виробництво знання; 2) накопичення і зберігання знань; 3) передавання знань; 4) розповсюдження знань.

Дискусії, що ведуться у вузівському співтоваристві на початку XXI в., розглядають широкий спектр концептуальних університетських моделей, сформованих у процесі самовизначення активно працюючих над відповідним перетворенням університетів: дослідницький університет, академічний університет, пасіонарний університет, інноваційний університет, підприємницький університет, регіональний науково-освітній комплекс і низка інших. Ступінь розробленості моделей різних, оскільки процес самоідентифікації і реструктуризації університетів відповідно до вимог економіки знань знаходиться на початковій стадії: для дослідницького університету розроблені показники, що дозволяють проводити процедуру ідентифікації; для регіонального університетського комплексу, міжнародного і підприємницького університетів сформульовані тільки концептуальні засади.

Нинішні реалії зумовлюють прямування до моделі університету дослідницького типу. Модель університету дослідницького типу, яку взяли за основу розвитку провідні університети світу, має дві головні модифікації: академічний дослідницький університет і підприємницький (інноваційний) університет.

Для України є актуальним формування нової моделі вищого навчального закладу дослідницького типу, який би передбачав існування механізму функціонування сучасних форм інтеграції науки, освіти та інновацій, підготовки нового покоління дослідників і висококваліфікованих фахівців для розвитку економіки, побудованої на знаннях.

Дослідницький університет – це сучасна форма інтеграції освіти й науки, яка вже доволі давно визнана за кордоном і має там дуже добру репутацію. Сутність класичного дослідницького університету – інтеграція навчального процесу та фундаментальних наукових досліджень – уперше системно була визначена В.Гумбольдтом у XIX сторіччі. Девізом заснованого 1809 року Вільгельмом фон Гумбольдтом університету в Берліні були слова: “Відданість науці”. Ідея, покладена в основу дослідницького університету, безумовно, не нова, проте в кожен епоху вона здобуває нових форм втілення. Традиційне тяжіння класичних університетів до поєднання дослідження і навчання, визнання самого дослідницького про-

цесу основним „матеріалом навчання” яскраве тому підтвердження.

У нашій державі першим вищим навчальним закладом, що отримав статус дослідницького став Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» в рамках пілотного проекту Міністерства освіти і науки України.

Дослідницький університет може бути представлений у вигляді науково-освітньої структури інтегрованих по вертикалі навчально-наукових підрозділів і підрозділів навчально-науково-виробничого (інноваційного) характеру. Ця структура утворюється на базі класичного університету, знаходячи при цьому нові риси, впроваджуючи те нове, що є викликом часу, а саме: мультидисциплінарність, широке, на системній основі здійснюване залучення студентів до наукових розробок, практична/інноваційна спрямованість тематики досліджень.

У філософській, соціологічній та педагогічній науці розроблені альтернативні моделі дослідницького університету. Так, М.Щелкунов показав, що дослідницький університет створює умови інтеграції наукових досліджень і освітнього процесу на всіх рівнях підготовки (університетський курс, магістратура, аспірантура, докторантура, перепідготовка і підвищення кваліфікації, стажування) і наявність інфраструктури підготовки кадрів вищої кваліфікації.

Г.Майер пропонує такі критерії дослідницького університету: наявність провідних наукових і науково-педагогічних шкіл; інтеграція наукових досліджень і освітнього процесу на всіх рівнях підготовки; наявність інфраструк-

тури підготовки кадрів вищої кваліфікації; наявність інформаційної бази навчально-наукової діяльності і можливостей передавання інформації науково-освітньому співтовариству; інтеграція у світовий науково-освітній простір, співпраця зі світовими науково-освітніми центрами, фондами.

Чи судилося дослідницькому університету як сучасному втіленню самої ідеї університету стати знаменною подією в українській освіті та основою інноваційного розвитку? Звичайно багато покажуть сучасні освітні реформи, які поки-що, на жаль, хорошого не віщують. Модернізація освіти не конструє конкретне майбутнє, що задається її авторами, а тільки визначає контури та форми, структурні складові освітньої системи в світі, що змінюється, залишаючи при цьому максимально можливе число ступенів свободи для своїх суб'єктів. В цьому сенсі дослідницький університет в різних його варіаціях сьогодні залишається тільки відображенням ідеї університету. Сьогодні, на думку Л.Лур'є, недостатньо усвідомлені глибинні ресурси гуманітаризації освіти, приховані в перспективах його реформування [8]. Глобальна комунікація сучасного суспільства, характер стосунків між учасниками освітнього процесу викликають потребу в особливій культурологічній спрямованості освітньо-наукового процесу. Варто надати нового сенсу процесу гуманітаризації за рахунок подолання розрізненості природничо-наукової, технічної та гуманітарної освіти.

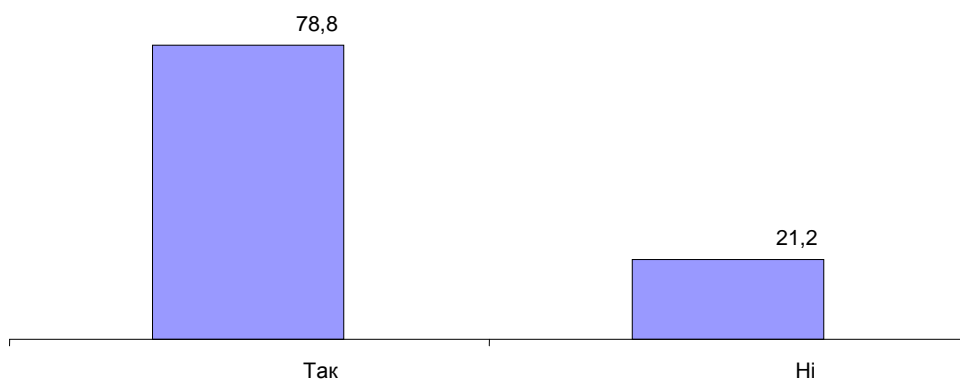

Рис.1. Розподіл відповідей респондентів на питання: "Чи вважаєте Ви себе творчою особистістю?" (опитано 6567 респондентів)

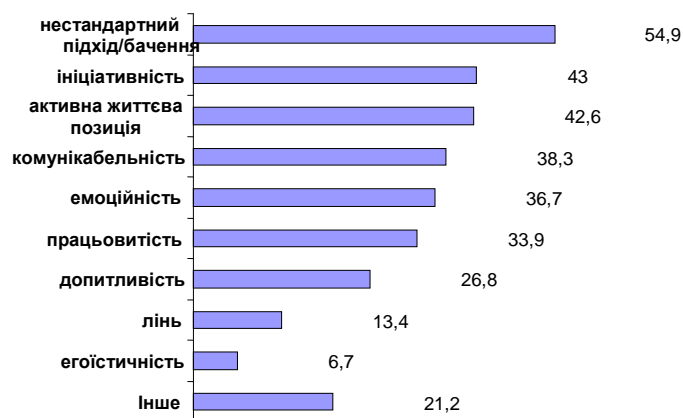

Рис.2. Розподіл відповідей на питання: "Які ознаки творчої особистості Ви можете назвати?" (опитано 6567 респондентів)

Рис.3. Розподіл відповідей респондентів на питання: "Що Ви можете назвати серед обов'язкових умов формування творчої особистості?" (опитано 6567 респондентів)

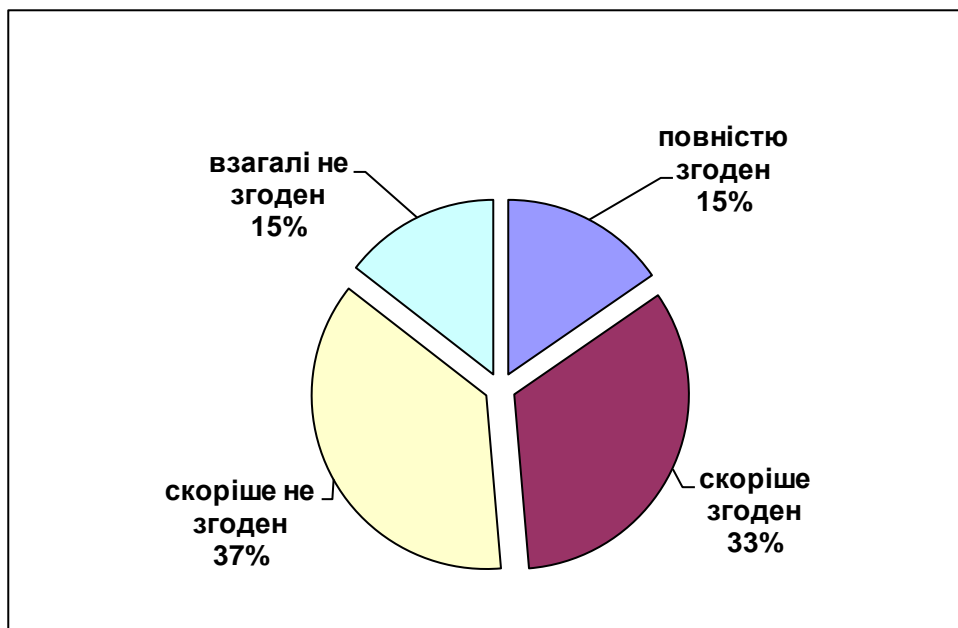

Рис. 4. Рівень згоди респондентів з твердженням: "Під час навчання студенти повинні отримувати більше завдань для самостійної творчої роботи"? (опитано 2157 респондентів)

ЛІТЕРАТУРА

1. Вернадський В.И. Научная мысль как планетное явление. – М: Наука, 1991. – 271 с.
2. Глебкин В.В. Универсальное образование и общие принципы обучения на Отделении теории и истории мировой культуры гимназии 1514 г. Москвы.
3. Дентон М. Смысл базового высшего образования в контексте конкуренции на рынке образовательных услуг // Высшее образование. – 2008.- №9.- С.4-11.
4. Звонников В.И., Радченко А.В. Что нужно работодателю? // Высшее образование сегодня. – 2008. - №7.. – С.4-7.
5. Ильязова М.Д. Методика формирования профессиональной компетентности будущих специалистов как актуальная теоретическая и прикладная задача современных исследований // Высшее образование сегодня. – 2008. – № 7. – С.28-31.
6. *Ідея Університету: Антологія* / Упоряд.: М.Зубрицька, Н.Бабалик, З.Рибчинська; відп.ред. М.Зубрицька. – Л.: Літопис, 2002. – 304 с.
7. Кант И. Спор факультетов // Сочинения: В 6 т. – Т. 6. – М.: Мысль, 1966. – С.257-347.
8. Лурье Л.И. Исследовательский университет и модернизация образования в России // Педагогика. – 2002. – № 8. – С.97-105.
9. Мироненко В., Саєвич І. Проблема формування цілісного світогляду у вищій школі // Освіта і управління. – 2008. – № 1. – С.67-70.
10. Мишед Л. Идея университета // Вестник высшей школы. – 1991. – № 9. – С. 85-90.
11. *Опыт тысячелетия. Средние века и эпоха Возрождения: Быт, нравы, идеалы.* – М.: Юристъ, 1996. – С. 441.
12. Сидоренко В., Білевич С. Фундаменталізація професійної підготовки як один із пріоритетних напрямів розвитку вищої освіти в Україні // Вища освіта України. – 2004. – № 3 (13). – С. 56-64.

Стаття надійшла до редакції 27.05.2009 р

НЕПРИЧЕСАННЫЕ МЫСЛИ

Б.В.Новиков

*доктор философских наук, профессор,
заслуженный работник народного образования Украины,
заведующий кафедрой философии,
декан факультета социологии и права
Национального технического университета Украины
"Киевский политехнический институт"*

У статті показано, що реальне визволення від сучасних фантомів може забезпечити лише науково сформована філософська методологія – матеріалістична діалектика. А оформлення набутого знання – діалектичний матеріалізм. Наукова філософська теорія, а не войовнича, безкарна текстурбація.

Ключові слова: матеріалістична діалектика, філософська методологія.

«Критика иллюзий буржуазного просвещения и прогресса является, однако, неполной и даже реакционной, если она упускает из виду тот роковой факт нашего времени, что по мере приближения буржуазного общества к его последней черте оно все шире открывает дорогу стихии цинизма, анархии, насилия, отталкивания от морали, добровольного одичания» [Мих. Лифшиц, Собр. соч. в 3-х т.т., Т.1, с.356].

***

«Юридический формализм, придворный этикет, условная культура языка, «язык лестии» – по выражению Гегеля – вот наиболее яркие проявления этого призрачного мира на пороге нового времени» [Мих. Лифшиц, Собр. соч. в 3-х т.т., Т.1, с.356].

***

«Маркс ...никогда не верил в блаженство нищих духом и не думал, что им принадлежит царство будущего. Марксизм не имеет ничего общего с «философией нищеты» в любом ее воплощении» [Мих. Лифшиц, Собр. соч. в 3-х т.т., Т.1, с.208]. С нищетой философии, к слову – тоже!

***

Гете – Гегель мировой поэзии. Гегель – Гете мировой философии.

***

«Рукой, дрожащей от лихорадки, нельзя описывать лихорадку». [Хиппель (Hirpel) Теодор Готлиб, немецкий писатель]. Не могут лечить больное общество больные «философы». О «больных на всю голову» политиках и речь не идет. Они – ниже всякой критики.

***

«Это – голенькие человечки, по удачному выражению Горького, готовые выучить наизусть любой политический лексикон, лишь бы

командовать другими» [Мих. Лифшиц, Собр. соч. в 3-х т.т., Т.1, с.360].

***

«Все, пребывающее в себе, становится добычей других» [Георг Вильгельм Фридрих Гегель].

***

Все, что ты отдал другим – твое. Все, что «зажил» – пропало и для тебя, и для других.

***

«... Из всякой демократии для немногих, из всякого ограничения ее рождается единовластие, тирания, господство личности, поднимающей против избранных недовольство толпы и разжигающей ее темные инстинкты.

Болтуны буржуазной демократии готовы призвать для охраны своих привилегий политических проходимцев и черносотенцев или, по крайней мере, готовы терпеть их в качестве противоядия от красной опасности. А те поступают с этой публикой как лакей, ставящий свой сапог на белую манишку господина. И можете жаловаться!» [Мих. Лифшиц, Собр. соч. в 3-х т.т., Т.1, с.281].

***

«Капитализм полезен именно тем, что он вреден» [Мих. Лифшиц, Собр. соч. в 3-х т.т., Т.1, стр.237]. Единственно тем и полезен.

***

Тождество абстрактное – неразличенность.

Тождество конкретное – единство различного и различие единого.

Компликация – совпадение различного.

Противоречие – совпадение противоположностей одной сущности.

Антагонизм – взаимодействие культурных противоположностей различных сущностей.

***

Кто откровенно лицемерит, не лучше того, кто лицемерно откровенничает.

***

Конечно, круглый дурак – совершенство в своем роде, но такому совершенству мы бы предпочли некоторое, а откровенно говоря: полное несовершенство.

***

Дятлы, хорош стучать. Лес устал. [Народная мудрость].

***

Весна олигарха. «А помнишь, как все начиналось...

Июнь 1989, 20 лет назад. Ходя случайно отстал от экскурсии в Кремле. На двери мятая бумажка: «здесь принимают в олигархи». Ну, чё, зайдем, посмотрим?» (Ал-р Птицин).

Осень олигарха. «С деньгами Ходи тоже не все просто при любом раскладе даже в Швейцарии: банки могут развалиться, принять другое законодательство, сказать просто: «пшел вон, ворюга», найти другие предлоги денег не вернуть – которых уже нет. Может получится, что Ходя отмотает все сроки как честный комсорг, а бабла так и не увидит. Весь седой, с палочкой торопится в горку к своему любимому банку в Давосе, оп-па, а там – другая вывеска. Вот тут-то мотор, который прошел Читу – Магадан – Норильск – Воркуту и откажет» (Ал-р Птицин).

Вот такое оно, переменчивое счастье олигарха...

***

Политтурбация вместо политики и политическая тексттурбация вместо политологии.

***

Интеллигентщина как превращенная форма интеллигентности. И интеллигенции.

***

Амнистировать Ходорковского – это все равно, что отдать Курилы (или, там – Калининград). Мгновенная политическая смерть и очень проблемная жизнь потом...

***

Гений – человек, знающий, с какой стороны подступиться к круглому дураку.

***

Солидаризм – это солидарность одного народа против солидарности другого народа (народов, государств) в режиме воздействия. Это – идеология, психология, институты и практики воздействия.

***

«Вы (США – Б.Н.) выиграете войну только тогда, когда уйдете из Афганистана» [Бывший советский полковник, афганец]. И: из Ирака. И: из отовсюду. Вот тогда США станут – победителями... В многоточии – вся суть...

***

Нужны не знания, а справка об образовании. Диплом. Знаки без референта. Имитация детерминирует имитацию. «Делаем контрольные, рефераты, курсовые, дипломы. А также кандидатские, докторские etc.».

В СССР статья за фальшивомонетничество в УК была расстрельной. Сегодня это ...бизнес. Банализированная и воинствующая, – пока безнаказанная, – наглость. Торжествующая продажность. Буржуазность.

***

Дело не в рынке, а в патогенном, деформированном рынке, суть которого редуцирована ...к деньгам.

А из всех отношений, – производство, обмен, потребление, – только отношение обмена притягивает магнитом... Ну, и, разумеется, гипертрофированное потребление – потребительство.

Но когда обмен (отношение) вырвано из контекста, он становится обменом по видимости, превращенной формой обмена. Сиречь – обманом. Торговля становится торгашеством. Рынок – средством установления отношений, институтов, идеологии etc. НЕОРАСИЗМА. Социального неорасизма. Все его иные модулы, – как вмерзлые вирусы, – сохраняются...

***

Любви нет, есть «интимные услуги».

Образования нет, есть «образовательные услуги».

Самодетельности (творчества) нет, есть услужение, есть сервиллизм. А как там у поэта: «Служить бы рад, Прислуживаться – тошно».

***

Творить или функционировать?

***

Кант сказал: «в каждой науке столько науки, сколько в ней математики». Он неправ. В каждой науке столько науки, сколько в ней диалектики. Так думал я. До недавних пор. Сегодня я убежден: в каждой науке, – и не только в науке, но в любом культурном обретенении, – столько науки, сколько в нем творчества.

***

Образование: индустриализация, Великая Отечественная война, атомная бомба, статус космической державы...

Образование: развалили страну, потому что умный не терпит деспотизма кретинов.

***

Бюрократия – частная собственность на власть. Бюрократы – субъекты этатизма.

***

Созрели не расцветая. Пустоцветы.

***

Раньше были образованные. Ныне – информированные. И: дипломированные. Где взять диплом? См. выше.

***

«Патриотическая субкультурка». Патриот по профессии. Коммунист по профессии. Украинец по профессии. Демократ по профессии. Etc.

***

«Политический транзит». (Это – вместо: «общественный процесс»).

***

«Бывший коммунист» – это все равно, что «бывший негр». «Бывшая мать», «Бывший отец». Etc. Бывшими бывают, есть, навалом: члены компартии.

***

«Философская» гопота.

***

«Тандемократия» [Д.Камышев, обозреватель «Власть»]

***

«Лягушатник зажигательной (лучше: «поджигательной»). – Б.Н) публицистики и политической фэнтезии». [Ю.Солозобов, политолог]. Да. Болото. И – квакают.

***

Что им светит? Унылая политическая, – и не только, – обочина современной России, Украины etc. Нормальный удел интеллектуальных лузеров и имитаторов. Голеньких человечков (М.Горький). Бывших людей (И.В.Сталин). Сволочи (Ф.М.Достоевский).

***

«Либертарианские пиры и пирамиды спекулянтов на глобализации» [Г.Павловский, политолог]. Можно было бы и принять, если бы сама глобализация не была ...спекуляцией. И если бы это прозвучало из иных, не этих, уст.

***

США безвозвратно утрачивают авторитет, – и статус, – «глобального гедониста» и «глобального контролера». Спасибо кризису!

***

В кабаках играют «Мурку»...

9-ю симфонию Бетховена исполняют в других местах...

***

Финансизм (сначала) – отложенное потребление.

Финансизм (затем) – перераспределенное потребление.

Банк как институт и инструмент финансизма.

***

Классика – это СО-ВЕРШЕНСТВО. Вровень с вершиной. Всеобщей, а не очередной. Нетленка. Непреходящее. Эталон. Образец.

Несущая, – основная, – конструкция культурной культуры. Непреходящее в преходящем.

***

«Юрий Гагарин – это самый известный космонавт, первый в мире. Он первый человек, кто продвинул технику для космоса вперед и облетел вокруг нас всех. Страной, которая первой направила человека в космос, были, наверное, США» [Миша Корешков, 7 лет].

***

«Я не люблю классику...». А классика – тебя, – убогий, – любит?! А ведь: в любви каждый получает ровно столько, сколько отдает.

***

Личность: общественность в форме единичного.

Коллектив: общественность в форме общего.

Общественность: личность в форме всеобщего.

Коллектив: личность в форме общего.

***

Личность – личностность.

Коллектив – коллективность.

Общество – общественность.

***

Обобщественность – полностью обобщественный человек (целостный человек) в форме практической всеобщности. Обобщественность = человеческое общество и полностью обобщественный человек.

***

Если классика – совершенство, то протоклассика – это еще не совершенство; постклассика – уже не классика. А что такое постнеклассика? Ну, наверное: усовершенствованное несовершенство...

***

Размытое, – сознательно размываемое и замыливаемое, – мировоззрение: продукт квази-философии. Т.е.: продукт «философствования».

***

Я уважаю США только за одно: за то, что они поставили памятник Свободе. Т.е. покойнику.

Больше – НИ ЗА ЧТО.

***

Капитал – это политическая и духовная привилегия на эксплуатацию.

***

Предпринимателя (предпринимательство) хотят отсепарировать от капиталиста (от буржуазности). «Предпринимательство – это эффективное хозяйствование» [В.Г.Великолипещкий, «Философия хозяйства» №5(59), М.2008, с.142]. Что сказать? Черного кобеля не отмоешь добела. Боле нечего сказать.

***

Три класса современности: пролетарии; трудящиеся; творящие(ся).

***

Модерн и постмодерн. Ленин (Маркс) – и антимарксизм (антиленинизм). Есть Джоконда – будут усы. А если Джоконды ...нету?! На что жить гнидам контрреволюционным, если нет всего того, что они якобы искренне, истово и яростно «критикуют», «ненавидят», «опровергают», «деконструируют»? На чем – паразитируют. Чем питаются. Гнида – это предвошь. Вошь – это постгнида. А не ругательство. Ирония истории?

***

Рухнул ли, отброшен ли, повержен ли марксизм? Оч-чень большой вопрос. Скорее, от него отлипли, скатились, спрыгнули, отскочили как окалина при обжати слитка стального несметные колонии питавшихся им, сыто икавших, паразитировавших на нем длительное время нотариально заверенных «марксистов». Тля интеллектуальная, которая по существу своему и была основным, дискредитирующим и умертвлявшим этот самый марксизм духовным балластом.

***

«Освобождение от «репрессивности»:

- в философии - от логики;
- в глобалистике - от нации и Родины;
- переименования в «б.СССР» всего;
- отсутствие графы «национальность» в паспорте;
- апология неукорененности бытия;
- всяческое поощрение внутренней и внешней эмиграции;
- «гражданин мира», «кочующая номада», космополит как герой нашего времени;
- проповедь «раскованной чувственности»;
- отказ от больших проектов;
- разорение наших пантеонов;
- снятие табу с надругательства над нашими святынями.

***

США уже давно и всем демонстрируют, как нужно пользоваться международным правом, уставами ООН, ОБСЕ, НАТО etc., причем постоянно жалуясь, что бумага жесткая.

***

Если газ перекрыть, то будет просто темно и холодно. Вектор развития один и безальтернативный: заморозить в темноте. И: никакой идеологии. А тем более: политики. Только рынок...

***

Объективные основания кризиса: непомерное возрастание той «платы за страх», которую вынужден выплачивать, – отстеги-

вать, – местному плембсу: пролетариату, истеблишмент США. «Рост благосостояния», редуцированный к непрерывному «празднику тела» – не имеет границ. Машины, которые «принято» менять ежегодно, ипотека за символические проценты, относительно высокий (по сравнению с теми, ЗА СЧЕТ КОГО, он, разумеется обеспечивается) уровень материального потребления, нарушение, – от хронического обжорства, – обмена веществ, – вот причина, – одна из объективных причин, – «мирового финансового кризиса». А по сути: системного кризиса предыстории.

***

Вместо мысли – интеллектуальная перхоть. Вместо науки – тексттурбация.

***

Интеллектуальный гомункулус эпохи перестройки, рынка, демократизации, либерализации, приватизации etc.

Лысенькое, облезлое, мокрогубое, с ключковатой, нерегулярной растительностью на фейсе и растерянно-боязливыми, вечно бегущими глазками, анемичное существо с висящим на гусиной шейке засаленным галстучком и пузырящимися на коленках коротковатыми брючками, неопределенно – грязноватого цвета. Интеллектуал. Демократ. Либерал.

Нет. Либерал.

Креатосфера – это хронотоп действительности, – духовной, чувственной, материальной, – культуры. Это – территория и время свободы.

В креатосфере, в снятом виде – ноосфера (см. В.И. Вернадский, Т. – де Шарден etc.), ну, а в ноосфере, в свою очередь, тоже в снятом виде, все, известные нам сферы иные: атмо, – гидро, – лито, – био – etc.

***

Генерал, присягнувший второй раз – де-генерал.

Все остальные – тоже. «Рим предателям не платит». «Предал своих, предаст и нас».

***

«Теперь РФ будет медленно варить Тбилиси, наблюдая за бегством иностранцев и мучениями Саакашвили – улететь сегодня или еще день побыть президентом». (Ал-р Птицын).

Ну. Оно ведь не смерть страшна, а ее ожидание. В этом смысле Ельцину – легко...

***

Что значит: Россия обрела свою идентичность и субъектность? Только то, что слова Кремля больше с танками не расходятся. И впредь – расходиться не будут. Об этом ВВП предупредил в Мюнхене. Предметно, на местности показал – на Кавказе. Напомнил – в Давосе. Уроды поняли...

***

Очень непродуктивно вести, – профессионально либо же факультативно, – антирусскую политику, оглядываясь на Запад, в то самое время как этот самый Запад вожделенно и грустно пялится на ресурсы Российской Федерации. Что да, то да. И непродуктивно, и недальновидно, и перспективы – боле чем безрадостные...

***

Киев: голод – герой. Со второго разу удалось даже стелу поставить.

***

Эти «философские» гомункулусы существуют не в атмосфере, биосфере, гидросфере, литосфере etc. И уж тем более: не в ноосфере и креатосфере. Они существуют: в блогосфере! Сами пишут. Сами читают. Сами же, – обчитанные, – «тащатся».

Лиши этого кровососущего паразита, эту «интеллектуальную» гнусь возможности выползть «на люди» через СМДИ – и никто бы даже не подозревал о их жалком существовании.

***

Впарить что –нибудь кому –нибудь под заунывный скулеж о свободе, демократии, философии etc.: способ ихнего прозябания. Паразитирования то есть.

Научной философии, как нетрудно догадаться, весьма мало, – совсем нет, – дела до «внутреннего самочувствия», «особенности видения», а вообще говоря – до тихого, в тряпочку, либо до шумного, эстрадного сумасбродства очередного «интеллектуала» под самоназванием: «философ».

С философией вытворяют (в режиме брутального воздействия), что хотят: ею «занимаются» (вместо любви – «занятие любовью»), ее амикошонски похлопывают по плечу, с ней пытаются «общаться» в режиме перманентной иронии (пытаясь тем самым: унижить, высмеять, дискредитировать). В разрушении культуры первыми идут «ироники».

***

Они не получали философского, – тем более: регулярного, – образования; они получали: «философские образовательные услуги». Такое впечатление, что они вообще на белый свет появились как результат и следствие «интимных услуг»...

***

Они не есть. Они «придают себе вид». Они – «как бы». Они – «типа». Они – «у каждого – своя истина». Они успевают сказать все и обо всем. Т.е. фактически – НИ-ЧЕ-ГО.

***

«Cogito ergo sum». Кредо Декарта. «Мыслю, и на это существую». Кредо околофилософского жлобовья.

***

Перл текстурбации: «Любой из нас, освобождаясь от ограниченности своей личности, теряется как может в сообществе себе подобных, поэтому необходимо, чтобы общественная жизнь держалась на уровне смерти. Удел большого количества частных жизней – ничтожность (и никтожность = реальный антигуманизм. – Б.Н.). Сообщество может длиться только на уровне интенсивности смерти и разлагается, когда в нем отсутствует величие, свойственное опасности» (Жорж Батай).

Каково?

***

Когда собирать нечего – собирают собрания. Когда свободы нету, есть, – и очень поощряется, – полная свобода говорить о свободе.

***

«Самая неизживаемая иллюзия та, согласно которой иллюзий не осталось». (Ф. Ницше). Он констатировал. С грустью. Они – производят иллюзии в индустриальном режиме.

***

Свобода как осознанная необходимость молчать. Первое правило жлобов. Сиречь: «людей, умеющих жить». Правило второе: «только бульдозер и курица гребут от себя; а я же не бульдозер, и не курица».

***

Носители духовной чумки (неспонтанный миф). (Продуценты, разносчики, потребители etc. неспонтанных мифов).

***

Философство – превращенная форма философии.

Вместо субъектов философии – дебилы, дауны и олигофрены философства.

***

Козлоголовые. Гонящие волну за волной. Гонящие. Тоффлеры. Волнообразователи. Следовательно, должны быть ВОЛНОРЕЗЫ. Ибо, размоют, мерзавцы, берег культурной культуры до «ручки».

***

Смотришь (читаешь, слушаешь) такого «философа» и констатируешь три очевидности: а) зачат по пьяни; б) мамка рожала его стоя на бетонном полу; в) бетон был качественный.

***

Почему и до какой поры очередную духовную вымороchь, немочь, а очень нередко – и совершенно сознательное мистификаторство, – откровенное, либо же камуфлированное слегка теоретическое надувательство, – мы будем называть: «философия»?!!

А соответствующую наглую сволочь: «философы»?!!

***

Игры «философов» на свежем воздухе. За вход в бордель - 100\$. За то, чтобы смотреть за тем, кто вошел – 1000\$. За то, чтобы смотреть за тем, кто смотрит за тем, кто вошёл – 10 000\$...

Вот примерная конструкции постнеоклассики. Эта гнидота устроила в России, во всем б. СССР (и совсем не прочь бы – в остальном, за о-чень маленьким вычетом, мире) жизнь «как бы». Ну, «типа»... Жизнь...

***

«Я его (ее) как бы типа люблю». Или, там: «Я его (ее) как бы типа ненавижу». Что она (он) сказала?

***

Расизм т.с. традиционный, – «точечный», – классовый, этнический, национальный, расовый etc. сегодня уверенно замещен расизмом тотальным: социально-культурным, включая и историко-географический. Лозунг: «хочу в Европу» взят и имплантирован именно с этой грядки... И вовсе не в изъянах преподавания географии в нашей средней школе надобно искать ответ на вопрос: «почему они – Европа, а мы – нет?».

Геополитика – это теория и практика тотального социо-культурного (экономического, политического идеологического и практического) расизма.

***

Деиндустриализацию они назвали – «построение постиндустриального общества»; тотальную дезинформацию – «информационное общество».

Психологическую войну против своего, – «этого», – народа – «гласность», ее результат – «перестройка».

***

Как любит говорить А.А. Проханов: «это мой угрюмый взгляд на это дело».

Скажу и я: это – мой угрюмый взгляд на «это дело».

***

Мы были зачаты и рождены поколением победителей. Отсюда: потенциал пассионарности.

«Они» – поколением побежденных. Отсюда: вечный страх в глазах и душе.

***

А.М. Горький: «Боюсь людей, чья энергия равна их невежеству». Сегодня – время очень «энергичных» людей. Завтра – после них останется пустыня.

***

В 90-е «они» ... победили нас. Ясно, что это - извращение, аномалия, патология. И победа сия – Пиррова. Резун (Суворов) ... спас Великую Отечественную войну от поругания. Тем, что посягнул на святое. А ведь предуп-

реждал же В. Высоцкий: «Не буди лихо, пока оно тихо».

***

Наука имеет дело с «почему?», а торгашество – с «почем?».

***

Интеллектуальное кокетство снобов = философство.

***

Выдавить из философства каплю мудрости шансов столько же, как высечь из г...на искру.

***

Весь постмодерн – это культура цитат, это культ заимствованной, чужой и к тому же очень плохо переваренной культуры.

Как считал..., как утверждал..., как замечал..., как полагал..., как ... Словом – у «какаться» можно от такой «философии» и такого философствования.

***

Разрыв между сущностью и существованием ВСЕГДА чем-то заполняется. И чем больше (шире, глубже) разрыв, тем разнообразнее этот «заполнитель». Это – как изоляционная пена. Но в последнем случае от нее – польза: звуко..., тепло... etc. изоляция.

В случае с гламуром ... просто пена. Ясно, что сойдет, ясно, что сгинет. Но: кто восполнит потерянное зря время?

***

Гламур как жизнь в долг.

***

Гламур как результат отложенного и перераспределенного потребления. Одни производят. Другие – жрут. Труд – капитал...

***

Во Франции в старину гламуром называли специальную вуалетку, скрывающую прыщи и прочие изъяны кожи лица. Сегодня гламур – вуалька, с помощью которой скрывают прыщавость духа и души. Впрочем, тела – тоже.

***

«Чтобы хорошо писать, надо чтобы плохо публиковали». (В.А. Кутырев, Предмет философии (круги на воде). – В сб. Философия хозяйства», №5 (59), М., 2008 г., с.42).

***

Постмодерн – духовный СПИД.

Надобно предохраняться. Т.е. никаких венаучных связей!

***

Есть продажа, а есть продажность.

***

Духовная дизентерия как следствие употребления, – потребления, – духовной падали и гнили.

***

Созрели, не успев расцвести. Расцвели не созревая. Пустоцвет. Пустоплод.

***

В глазах старца будет свет, если в глазах юноши был огонь. Рыбы глаза ... Эра рыбьих глаз.

***

Если не решать проблем, они становятся острыми, если не решать этих, они становятся хроническими, если не обращать внимание на последние, они ... останутся. Станут. И – останутся жизнь. В смысле: умножат ее на «ноль». Превратят в нежить.

***

Старчески умные подростки – такое же уродство, как впадающие в детство старики, мужеподобные женщины и женоподобные мужчины.

***

Мудрецы на горшках и мудрствующие молокососы за университетскими кафедрами.

***

Вместо свободы – либерализм. Либерализм как превращенная форма свободы.

***

Прогрессизм как превращенная форма прогресса.

***

Анархизм как превращенная форма анархии (Гена Новиков).

***

Субъект постмодерна – философская толпа. Публика. Пипляк. Или: философские «эскадроны смерти». Когда почувствуют силу и безнаказанность.

***

Сначала надо было отбиться от врагов, затем построить фабрики, на них изготовить диваны, вырастить на этих диванах поколение, и лишь потом это сытое чужими трудами поколение за все предьявит счет...». (Е. Прудникова).

***

Майдаун и мерзавец – «революционеры» 2004 г.

***

Задача «пост...» и «нео...» – приучить, заставить людей смотреть на мир широко открытыми глазами.

***

Что всего сложнее на свете?

Простота.

Что всего пошлей на свете?

Святая простота. Абсолютизированная простота.

***

Понимание – акт духовного единения с объектом.

Познание – акт духовного освоения объекта.

Информированность (эрудиция) – акт духовного обладания объектом.

***

Люди с мордами, собаки с лицами.

***

Люди с глазками, собаки с глазами.

***

«Хвост – улыбка собаки». (В.А. Кутырев). Предательство – улыбка подлеца.

***

Перспектива рукотворного Апокалипсиса. Для начала – надо испугаться.

Притча о лягушке...

Кто б ошпарил нынче каждого, многих, всех? А то ведь: сварят...

***

Гламур индивидуальный, коллективный и национальный. Как мера выражения.

***

Август 2008-го. Кавказ.

Война.

А в «телике»: «на всех каналах рука об руку с отстраненными, – и то в лучшем случае, – сообщениями о жутких событиях – как ни в чем не бывало хохочут придурки из «Камеди клуб»; зрители гогочут, глядя на кривлянья «новых русских бабок»; обстоятельно обсуждается внешность российских дам в «суде Славы Зайцева». А киоски полны глянцевыми журналами о шикарной жизни, гипертрофированная виртуальная сексуальность пытается компенсировать реальную импотенцию скудного любовного пайка, Ксюша Собчак остается «зеркалом русской контрреволюции»... («Ф.х.», №5 (59), М., 2008, стр. 233»).

***

Гламур как гимн праздности и ничего – не – сделанного. Гламур как... суррогат красоты. Гламур как пластиковый муляж изысканности, утонченности и красоты. Как пластмассовая кость для щенка. Ну: «типа», «как бы...» И причем здесь красота?!!

***

Гламур как иллюзия избранничества (и пароль). Для «своих».

***

Гламур как основания для корпоризации, разъединения, атомизации.

***

Гламур как нетерпение. Хочу все и сразу. Испытать. Получить. Etc.

***

«И многие наши граждане решили не ждать...». Эх-ма, снова живем!

***

Созревают, не расцветая. Плюсклсть...

***

Гламур – это попытка очень высокого потребления при очень низком производстве.

***

Вместо того, что бы жить, ищут смысл жизни. Вернее: имитируют усилия по поиску смысла жизни.

***

Все первое когда-то становится последним. Последнее первым – иногда.

***

Вселенных существует бесконечно много. Материя – одна.

***

Истина – это когда много мыслей концентрируется в одной точке. (Почти Ф.М. Достоевский).

***

Вместо народа: жруще – шопингующе – пьюще – трахающаяся толпа. Публика.

***

Таможенный союз РФ, Казахстан, Беларусь: похоронена, – близкая и средняя, – перспектива втягивания этих стран в ВТО. ВВП: «вступаем только союзом»...

***

«РФ передает огромное спасибо друзьям из НАТО, которые первым делом закрыли оружейные заводы в Восточной Европе.

Самое интересное, это не ввод войск НАТО в Афганистане через РФ, самое интересное – это вывод войск НАТО из Афганистана после поражения и позиция РФ. РФ разрешит вывод из Афганистана через свою территорию только личного состава немцев и французов, возможно даже проведет их через Москву, а там дорогу домой они знают.

Вся военная техника НАТО, американский и английский контингент будут вынуждены совершить круг почета через Афганистан и Пакистан. Англичане уже проходили этот путь пару раз и с удовольствием покажут обратную дорогу нашим американским друзьям. Генштаб прямо заявляет: уж мы то так рады, так рады и за НАТО, и за афганские грабли, которые без дела лежат. Такое прямо счастье, что вы нашли друг друга. Совет да любовь» (Ал-р Птицин).

***

Наиболее распространенная методологическая ошибка молодых философов: возведение единичности в ранг всеобщности напрямую, без опосредований и учета всех взаимовлияний. Прямо – лишь вороны летают.

Нельзя действовать по правилу: «Попспился, а Бог виноват».

***

Гламур как идеологическая маркировка (опознавательный знак) для «своих».

***

Политическая, идеологическая, экономическая etc. маркировка, современная эзотерика и конспирология.

***

Гламур как ярлык на господство над другими.

***

Методология «в – себе – и – для – себя». А, вернее сказать: «только – в – себе – и – только – под – себя».

***

Маркетинг (торгашество) – превращенная форма торговли. Экономикс – превращенная форма политэкономии и вообще всякой экономической науки.

***

Философия денег как идеология монетократии. Финансизм. Утверждение и апология денежного фетишизма.

***

Постмодернизм как наваждение.

***

Знак знака – «электронные деньги»...

***

«Война с терроризмом – это как война с печалью. В ней просто нет смысла, если вы не воруете триллионы долларов под эту тему и не пытаетесь установить выгодные вам режимы по всему миру. Покупателей страха в мире и в США все меньше, а воруют все больше – налицо диалектическое противоречие» (Ал-р Птицин).

***

Расколдовать мир, освободить его от фантомов, симулякров, мороков, приведений, фантазмов в состоянии лишь научно-состоятельная философская методология: материалистическая диалектика. А воспринять, оформить, организовать добытое знание – диалектический материализм. Научная философская теория.

***

Теоретизация, концептуализация симулякров = тексттурбация.

***

Приватизация. Частнизация.

Рынок (как торгашество, а не как торговля) и капитал (как право на чужой живой труд, а не как самовозрастающая стоимость) стремятся подмять, подчинить себе творчество, лишить его статуса практической всеобщности, конституировать (законсервировать) как единичное либо же общее лишь.

***

Мужественность ожлобилась, а женственность обабилась.

***

Геосфера, биосфера, гидросфера, атмосфера, литосфера, ноосфера, креатосфера.

***

Мужеподобные женщины – как бы женщины и женоподобные мужчины – типа мужчины.

***

Позитивистский отказ от обобщения и постмодернистский отказ от обобществления. И то, и другое выполняет социальный заказ private.

***

Субъектность – эксклюзивный предикат творца.

***

Творец – это впитавший в себя ВСЮ сущность культурную, - общественность и излучающий, - продуцирующий, - общественность новую, человек. Тогда, - и только тогда, - он является носителем субъектности.

***

Способ бытия субъектности – самодеятельность.

***

«Посол отсюда!». Сказали в свое время Тейлору в США и Черномырдину в РФ. Они и пошли. Лучшее, что было в США и худшее, что было в РФ. Теперь они – «пошли отсюда»: из Украины. Один – знаменуя окончательный «звездец» «оранжевого проекта», другой – невнятной политики РФ по отношению к Украине.

***

Интеллигент – носитель субъектности.

Интеллектуал – десубъективированный интеллигент. Социальный кастрат.

***

Постмодерн – это теория умершей, – умерщвленной и умерщвляемой настоящей культуры. Капитал не может жить без настоящего (укр. - справжнього). Чтобы покалечить и умертвить, ему нужен здоровый субъект.

...Если есть Джоконда, ей можно пририсовать усы, если есть репутация, авторитет, их можно, – попытаться, – дискредитировать, высмеять, окарикатурить, унижить, охулить etc., если есть девственность и чистота, над ними можно надругаться...

А если нет? Нет и постмодерна. Он – функция, вторичен, произведен, несамодостаточен. Культура культурная без превращенной проживет, превращенная без действительной культуры – нет. Потому как: питаться НЕЧЕМ.

***

Предыстория, форма превращенная, отчуждение, постмодерн, гламур. Одного поля ягоды.

***

Гламур как нарциссизм.

***

Вместо любви – интимные услуги. Гламур.

***

Вместо образования – образовательные услуги. Гламур.

***

Гламур – мода – пиар – престиж – реклама.

***

Гламур как личина. Есть лик. Есть лицо. Есть личина.

***

Гламур как маска (вывеска, бренд).

***

Видимость. Гламур как сбрендившее сознание.

***

Гламур как раскованная чувственность. Гламур как безбашенные практики.

***

Гламур как полная доминанта иметь и казаться над быть.

***

Гламур как мушля.

***

Гламур как социальный камуфляж.

***

Гламур как карнавал.

***

Гламур как посмертная маска красоты.

***

Гламур как знак. Светскости, шарма, шика, фешенебельности, успешности, комфорта, праздности etc.

***

Риторика гламура: «возгонка агрессивной пассивности, превознесение отказа от социальных преодолений, эстетических прорывов и этического вопрошания» (С. Жижек).

***

Гламур как религия «раскованной чувственности», как гимн гедонизму.

***

Гламур как форма бегства от жизни. В существование. В гомеостаз.

***

Гламур как вывернутость внутреннего наружу:

- СЕКС: вывернутая наружу любовь.
- ПОТРЕБИТЕЛЬСТВО (потреблятьство): вывернутая наружу потребность.
- ПРЕСТИЖ: вывернутая наружу самоценность и самодостаточность.
- ПУБЛИЧНОСТЬ: вывернутая наружу народность.
- ЦЕНА: вывернутая наружу ценность.

***

Гламур как общественное отношение, как идеология и как институт буржуазности.

***

Гламур как потреблятьство.

Потреблятьство – это потребление как потребление. Ибо: 5% подыхают от обжорства и пресыщения, а 95% помирают от голода и нищеты.

***

Гламур как культ поверхностности, эпитонства и дилетантизма. «Я не гинеколог, но посмотреть могу». Гламур как симптом закомплексованности на предмет собственной неполноценности. Гламур как компенсатор неполноценности.

***

Гламур как теория, чувственность и практики потреблятства.

***

Галамур как свое – иное – себя снобизма.

***

Гламур как способ существования, - производства, – публичности и индивидуности вместо общестственности и личности. Гламур как видимость бытия.

***

Гламур как модус буржуазности.

***

Гламур как религия: способ иллюзорного преодоления (решения) реальных проблем.

***

Гламур как бегство от реального мира в видимость собственной значимости при ее, – значимости, – полном, либо же частичном отсутствии.

***

Гламур как наркотик.

***

Гламур как реакция на полное отсутствие, дефицит либо недобор творчества человеком.

***

Пролетарии – буржуа.
Трудящиеся – бюрократия.
Творящие [ся] – антагонизм снят.

***

Формировать творцов или предоставлять творческие услуги?

***

Мода, престиж, гламур etc. – модусы видимостного бытия. Бытие как имитация бытия. Текстурбация вместо текста. Текст вместо мысли. Мысль вместо мыслимого. Finita.

***

Интеллигентщина – субъект (носитель) позитивизма, прагматизма, постмодернизма etc. В одном флаконе – все.

***

Делёз: «хуление философов - предшественников»...

Философа как и философию – нельзя «охулить». Имитатора «философствующего» «философа», «философство» - другое дело. Легко. И: святое дело ...

***

Интенции, воздействия, - постмодерна, – это насилие и разврат.

***

Постмодерн: духовные интенции, чувственные проявления, практики интеллектуальных импотентов.

***

Почему так грубо? Потому что постмодерн – НИЖЕ ВСЯКОЙ критики. ИБО он: апология низменности. Низости. А: какая поэтика, такая и лексика.

Стаття надійшла до редакції 27.05.2009 р.

